

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

In Festo S. Thomæ Apostoli. Thomas vnus de duodecim, &c. Ioan. 20. 1.
Malorum fugiendum consortium. 2. De Thomæ incredulitate &
ingratitude. 3. Lapsus quorundam Sanctorum cur, & quomodo. 4. S. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

sollicitum, eam parui pendisse: donec tandem quidam de comitatu equus tabulam hanc & in ea equum conspicatus, viuentem eum esse ratus, adhinnire, subsultare, aliosque applaudentis gestus edere coepit. Pictor inde prauum Regis iudicium fugillare orsus exclamat, Dij immortales, animalia hominibus longè præcellunt, sinceriusque de rebus diiudicant. Hoc pictoris responsum in hæreticos & parum Religiosos Catholicos tam prauè de Virginis huius conceptione sentientes, summo eorum cum dedecore, retorquebo, B. fias scilicet infideles ac Turcas hoc ijs nomine præstare, quod melius, maiori que cum reuerentia, ac sanctius, quam ipsi de matris **CÆRISTRI** honore loquantur & sentiant. In Mahometico namque Aleorand hæc in Virginis nostræ commendationem legitur propolicio, *Nullus nascitur de filijs Adam, quem non tangat Satanas; præter Mariam & filium eius.* Opudor, ô dedecus, ô hæreticos Turcas deteriores, ô animas in Dei matrem Ethnicis ipsis iniuriosiores!

Vos verò, auditores, huic orationi finem imponens adhortor, & tum rationibus meis, tum figuris antiquis & testimonijs sanctis, conturo, vt Virginis huius honorem propugnetis, innocentiam tueamini, conceptionem eius sanctificetis, sinistrè de illa numquam aut sentiat, aut loquamini, vobisque, hoc illi ideo datum priuilegium, quod Dei filij futura esset mater, vt hodierni Euangelij præfert epiphonema, *De qua natus est Iesus, qui dicitur Christus,* persuadeatis. Illam hodie contemmini, eiusque pulchritudinem demerentes cum **D. Anselmo** exclamate, *O pulchra ad intueandum, amabilis ad contemplandum, delectabilis ad amandum, vulnera corda nostra amore pulchritudinis tus.* Omnimodis inquam pulchra, gratia plena & virtutibus, peccatis aut vitijs numquam coinquinata, & tota pura concepta, tota inquam pulchra, & pulchritudinum regina, à qua tot sui in primordijs mundus mutuatus est imagines, puta paradysum illum voluptatis, arcam illam Noe, scalam Iacobi, rubum ardentem in deserto, Moÿs virgam serpen- tem deuorantem hæreticos, Aaronis virgam in conceptionis florentem nocte, arcam testamenti è ligno compactam incomputribili, magnum Isaïæ librum, portam illam

Orientalem visam Ezechieli, & hortum illum conclusum: quibus omnibus figuris hoc efficitur, fuisse te omnium quæ vniquam existere pulcherrimam, non aliorum ad instar iræ filiam; non vt reliqua Adami posteritas, peccato obnoxiam, non cruentis maledictionum vniuersalium decretis comprehensam; sed præ alijs prærogatiuis donatam, à Deo inter omnes dilectam, solam contra vniuersalem omnium infelicitatem sine peccato conceptam. Tu Deum pro nobis peccatoribus obsecra virgo purissima & immaculata. Tuque ô Salomonis nostri mater, quæ modò ad filij tui latus gloriosa confides, nostram monstra te esse matrem delictorum nobis in hac vita veniam, & gratiam, in alia verò gloriam, in qua omnis nostra beatitudo consistit, impetra, ad quam nos Deus in Trinitate & essentia vnus, & in personarum numero trinus dignetur perducere. Amen.

IN FESTO S. THOMAE APOSTOLI.

Partitio

- I. De consortio malorum fugiendo.
- II. De Thoma incredulitate & ingrati- tudine.
- III. De lapsu Sanctorum quorundam: cur & quomodo.
- IV. De S. Thoma conuersione quomodo acta.
- V. De eius rapto & clamore, Dominus meus, & Deus meus.
- VI. De seruatis Christi vulneribus.

Thomas vnus de duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Iesus. Ioan. 20.

FIGVRA.

Iacobi Patriarchæ filij duodecim ab itinere fermentationis reduces, dū patri nuntiarent, filium eius dilectissimum Ioseph etiam mū superstitem esse, & in terra Aegypti regnare, vix ille credere præ gaudio poterat, ac somnū audire se existimabat; donec post aliquot ipse dies

Bbbbb 3 suis

fuis eum conspicatus oculis, præ gestientis animi & pio admirationis sensu exclamat, *Iam letus moriar, quia vidi faciem tuam*. Simile quid hodierno in Evangelio contingere videmus. Duodecim namq; Apostoli Thomæ collegæ suo dum enarrant à mortuis resuscitatum esse Dominum, atque omnibus sibi redituum apparuisse, credere prorsus noluit obfirmatus, quin imo fabulam audire se putavit, donec tandem suis eum conspicens oculis, & manibus contrectans, octiduo post gaudio & stupore plenus exclamat, *Dominus meus ac Deus meus*. Plura non ante dicam, quàm Dei opem inuocauerimus, atq; hanc ob causam Deiparam eum Gabriele paranympho salutemus, dicentes:

AUE MARIA.

- I. Veteres Philosophi dum homines docent, quibus ad probitatem vijs contenderent, & quorum hanc in rem sectarentur consortia, tam diuina & eximia cunctis in genere documenta tradiderunt, vt non Ethnicorum ab ore & calamo eadem, sed Christianorum prolata videantur. Omnis ea generis hinc inde collegi, & occasione materiarum, quam hodie vobis exponere decreui, statim recenseo.
- Solon. Solon imprimis malorum veterans contubernia, optimo cuique consultit; *Cum malis commercium non habeto*. Quin & post ipsum Cato sapientiæ fama celebris hoc ipsum confirmauit, dicens, *Cum bonis ambulato, eorumque sequere vestigia*.
- Philemon. Huc accedens Philemon, & quæ prauorum familiaritas includat discrimina, aperiens, nemini non suadet, *Cum viro improbo iter ne feceris*. non conuersationem modo, familiaritatem ac colloquia prauorum vetat, sed & congressus, & coambulationes. Inter moralia Epicteti documenta ac præcepta hoc non potestimum obtinet locum, *Scito eum inquinari, qui cum inquinato ingenio consistatur*. Quin & veterum Sophorum oraculum Socrates eundem feriens scopum, hanc protulit sententiam, *Malorum consuetudinem ne ambias, sed remis velisque fugito*.
- Socrates. Ante omnes hosce Philosophos regius ille Yates ac Pfalter suos ab hac eadem materia Pfalmos auspiciatur: *Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non*

stetit. *Et in cathedra pestilentia non sedit*. Quibus ipse verbis omne prauorum consortium societatemq; condemnat & interdicit, & fundamentum ponit, super quod tot egregias gnomas ac sententias Ethnici Philosophi deinceps ficarunt.

Et sanè res est longè periculossima peruerforum impiorumq; frequentare commercia, Tacite hoc & mysticè innuit in Canticis sponsa, dū dicit, *Nolite mirari, quod fusca sum, quia decolorauit me sol, filij matris meæ pugnauerunt contra me*. duas decolorationis tuæ declarat causas, primam concupiscentiæ animalis calorem, quam sole designat, deinde prauorum societatem dicens, *filij matris meæ pugnauerunt contra me*. Impij enim pios lacessunt, bellumque ipsi nocuo persuasum, diabolicis consilijs, perniciosi sollicitationibus, pessimoque exemplo inducunt.

Hoc ipsum ad litteram designauit visio illa Ioanni in Apocalypsi ostensa, qua vidisse se ingentem equorum multitudinem ait, *Et numerus equestris exercitus vicies millies dena millia*. Quæ nam verò hi equi, & bellatores equestres fuerunt? sibi ipse respondet, *Et ita vidi equos in visione, & qui sedebant super equos, habebant loricas igneas ac sulphureas, & capita equorum erant tanquam capita leonum, & de ore eorum procedit ignis, & fumus & sulphur, & ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum*. Hoc vt mysterium exponamus, sciamus ante oportet, non semper seipsis omnia malorum genera dæmones operari, sed scelestorum & impiorum velut malitiæ suæ instrumentorum opera vt plurimum vt ad eadem efficienda. Hoc itaque præsupposito certissimum est, per equites hos dæmonas designari, quorum infinitus est numerus; per equos verò, peruersos & impios, quorum opera & adminiculo de hominibus cæcæ dæmones triumphat, victoriamq; de ijs referunt, quam, illorum ni foret subsidium, referre non adeo commodè possent. Leonina equorum capita, & ora igniuona, fumumq; ac sulphur exhalantia impiorum crudelitatem notabāt, quod peruersi proximorum deprauent & pessimo exemplo inficiant. Potissimum autem horum malorum patratorum instrumentum ipsum est os, quo verba iniquitatis & blasphemias intolerabiles proferunt; atque hoc igne equorum faucibus pro-

prodeunte representatur, proximi honorem adurente, omnemque eiusdem vitam in cineres conuertente. Fumus porro atrocis calumniae, horrendas detractiones & verba famam inquinantia figurat, quibus proximi famam attulerunt, honorem violant, nomini que eiusdem turpissimum aspergere maculam omni ratione conantur. Sulphur denique sordidiorum, foedorum ac maleolentium verborum, quibus castissimos quosque deprauant, inficiunt, & afflant, purulentiam ac foetorem representat. Vt enim nihil sulphure maleolentius aut putrescentius, ita castis auribus nihil est quam verba inbonesta & impia ingratius, exosius, & intolerabilibus. Hanc ob causam os impiorum sordibus, inquinamentisque & infectionibus semper patens, sepulchro foetido & nephitico tectum spiranti non infertur à Plalmista accommodatur, *Sepulchrum patens est guttur eorum.*

Omnis haec tropologia eo spectat, vt videatis, videntesque metuatis, metuentes denique tectis malorum consortiorum discrimina. Hoc vt si pius declararet, haec aenigmatica proponit inuolucra: *Quis miserebitur incantatori a serpente percusso, & omnibus qui appropiant bestiae? & qui comitatur viro iniquo, & obvolutus est in peccatis eius, &c.* Quibus ille verbis hoc potissimum significare intendit, non minus esse cum impijs agere noxium ac periculosum, quam cum bestijs maxime feris conuersari. Atque hanc ob causam adiungit, *Si communicabit lupus agno aliquando sic peccator in suo.* quasi diceret, Lupi tractatio familiaris & quotidiana non adeo noxia est agno, neu tantum metuenda, quantum iusto domestica peccatoris & impij societatis.

Si haec Scripturae loca non sufficiant ad persuadendum & ad oculum videndum, quantum prauorum consortia discrimen inuoluant; sapientis ille Rex David reipsa id vobis declarabit, dum quodam loco sic scribit: *Et commixti sunt inter gentes, & didicerunt opera earum, & seraserunt sculptilibus earum, & factum est illis in scandalum.* De filijs Israel sermo est, quos impiorum Chanaanorum consuetudine deprauatos fuisse non diffiterur, non idololatrum tractantes commercia, infideles etiam & idololatras facti sunt. Hanc solam ob causam, ad euitanda inquam

discrimina, quae malorum affert societas, hoc per Moysen filijs Israel mandatum dedit Deus: *Pracipe filijs Israel, vt eiciant de castris omnem leprosum, & qui semine suum, pollutusque est super mortuo, tam masculum quam feminam, eijcite de castris, ne contaminet ea, cum habitauerint vobiscum.* Hoc de leprosis pollutisque & immundis è castris eiciendis praecipit non alium ad finem referebatur, quam vt hinc disceremus, quam sint leprosi spirituales, peccatores scilicet, pollutique & seminifui, puta scandalum dantes, si quotidianum cum ijs habeatur contubernium, noxij & damnosi. Qui ergo infici & afflari noluerit, diligentem det operam, ne pestifera haec commercia frequentet.

Hac etiam de causa non mediocri aduersus Iosaphat Regem itacundia concitatus est Omnipotens, quod Regis Achab, quo nullus Regum Israel exstitit aut nequior, aut vastior, amicitiam, foedus, societatemque periculis expetisset, quapropter stomachatus eidem aiebat, *Impio praebes auxilium, & ijs qui odorunt Deum amicitiam iungere, & idcirco iram quidem Domini merebaris, sed bona inuenta sunt in te.* Iurabatur scilicet Iosaphato, quod iniqua societatem inisset, quae tandem illi afferre exitium potuisset; vt hac ratione omnes, paruos simul & magnos, edoceret, nihil esse peccatorum societate, scandalosorum frequentatione, scelerum foedere, alijque impiorum commercijs Deo exosius; ab hoc namque tota hominis ruina dependet & exitium.

Vt autem perditorum ac profligatorum societas mala, noxia, & perniciofa est, ac proinde summopere detestanda; sic vice versa bonorum sanctorumque consortium bonum, honestum, vtile, atque in primis optandum est. Exemplo sic Laban ille paterfamilias, qui in Genesi confiteri non erubescit, simul cum Iacobo in domum suam ingrediente etiam Deum ingressum esse, & virtum hanc sanctissimam & integerrimam omnigenam secum prosperitatem ac benedictionem attulisse: cum n. mediocrium ante foret facultatum, sancti huius viri frequentatione ac societate factum est, vt praepopularibus locuples euaserit. Id ipsum & de Iosepho famulo suo testatur Pharaonis Eunuchus Putiphar, agnoscitque ipsius solius sinceritati probitatique omne domus suae affluentiam ascribendam.

Numa.

Prauorum societas noxia.

Omnis hominis ruina ac perditio a prauorum dependet consortio. Bonorum societas praepanda.

Gen. 33.

Gen. 39.

In

Testi iniqui...

Qui...

Qui...

Prauorum societas...

Qui...

2. Reg. 6.

In libris Regum videbis Obededom Leuitæ quàm breuissimo tempore domum omni generis benedictione cumulata, quod arca Domini ad menses aliquot in eadem diuertisset. Quo exemplo discimus, vbi virtus adest, vbi fœderis arca commoratur, vbi vir iustus habitat, ibi omnem felicitatem & prosperitatem quam copiosissimè affluere. Hinc efficiemus ergo, bona honestaque commercia numquam non vtilitatem afferre. In huius rei testimonium videbis Saulem Regem, virum non vsquequaque probum, sed scelèribus multis coopertum, dum inter Prophetas agit, simul etiam prophetare, atque illorum ad instar in sancta piaque oracula prorumpere, *Et prophetauit cum ceteris.*

Bonorum consortia semper beata sunt. 1. Reg. 19.

Sed qui habere historiam, qua quæ dicimus confirmantur, voluerit, videat quæ 4. Regum scribuntur libro. Leget ibi cadauer tumuluarie in Elisæi Prophetæ sepulchrum proiectum ad primum ostium ac reliquiarum prophetiarum contactum rediuiuum à morte suscitatum: quo prodigioso, notabili tamen & consideratu digno facto discimus, iustorum sanctorumque virorum frequentationem & conuersationem nimium quantum ad mortuos vitæ restituendos, peccatores inquam conuertendos, & ad delictorum cognitionem, atque inde ad gratiæ vitam reducendos sufficere. Nam vel minimus viri boni contactus, verbum, cõmonitio, consilium & salutaris doctrina, vel exemplum bonum ad impium conuertendum, Deo asserendum, ad pœnitentiam ei, vtiotiorumq; fugam persuadendam suffecerit.

4. Reg. 13.

Hæc omnia S. Thomæ Apostoli occasione dicta sunt, qui, priusquam mortem Redemptor oppeteret, cum quadam die vnâ cum alijs Apostolis dicentem audisset, ascendere se Hierosolymam velle, in qua ne mors sibi pararetur, metuebat; & omnes eius collegæ perterriti exalbescerent, & mœrore pauidi animum contraherent; robur illis addens magnaq; generositate pusillanimitatem ipsorum exprobrando, ait, *Eia, eamus, & moriamur cum illo,* si opus sit, pericula ac cruciatus instantes quid perhorrescimus? non propterea animum abijciamus, non idcirco à fide præstita desciscimus. Et ecce modò, postquam mortuus & resuscitatus est, à ceterorum Apostolorum consubernio semotus, alijs fortè se parum reli-

Ioan. 11.

giosis (quorum, vti & hodie ingens erat numerus) socium addidit. Quamobrem ad illos reuertens vt primum audiit, magistrum ac Dominum Iesum à mortuis surrexisse, aniles se audire credebat fabulas, non fidem verbis eorum adhibere voluit, nec antè se crediturum asseruit, quàm suis eum vidisset oculis, & vulnera manibus contrectasset. Euangelij seriem audiamus, *Thomas autem vnus de duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Iesus, &c.* Hac de materia acturus pro methodo mea & consuetudine bipartitam concionem faciam. Primum namque Apostoli huius pernicitatem & incredulitatem ob oculos ponam, deinde eiusdem conuersionem, fidem, zelum, mutationem, & respicientiam spectandam dabo.

Principio igitur Euangelista S. Thomæ incredulitatem euidentius declaraturus hæc initio narrationis verba vsurpat: *Thomas vnus de duodecim*: quibus eadem maiorem in modum exaggeratur: quasi diceret, illorum de numero vnus, quos Deus plus alijs diligebat, qui maiora ceteris charismata ab eo acceperant, ex illius domesticis vnus, ex illis, qui toties illi fidelitatis sacramentum præstiterant, qui tot eum patrantes miracula viderant, quibus tot ipse vicissim arcana crediderat, vnus denique illorum, qui tot illi nominibus deuincti erant, talis inquam tam turpiter impedit, tam grauius offendit, ita sui est oblitus, a fide defecit, tamque enorme crimen conscruit.

O ingratiudinem singularem! quam tanto animi dolentis sensu Propheta plangit exclamans, *Audite cæli, auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est, filios enutriti & exaltati, ipsi autem spreuerunt me,* cœcos terramq; ad aduicandum inuitat, omnesq; adeo mortales attentos esse vult, ac discere, quantum quamq; detestandum ingratiudo crimen sit.

Nathan Propheta, quò Dauidis Regis peccata castigaturus maius verbis suis pondus adderet, ingratiudinem peccantis potissimum sugillat, & sic loquentem Deum per prosopopeiam inducit, *Ego vnxi te in Regem super Israel, & erui te de domo Saul, & dedi tibi domum Domini tui, dediq; tibi domum Israel & Iuda, & si parua sunt hæc, adijciam & maiora.*

Quare

*Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut fa-
eres malum in conspectu eius? perinde ac si,
ingratitude eius carpando, diceret, Quanta
tua ingratitude est David! quā ingratus, &
tot à Deo acceptis beneficijs & gratijs indignus
es? Quis credidisset fore vniquā, te tot bonorū à
me acceptorū memoriā ac sensum tam cito
omnem, quae tua est ingratitude, depositurū?
quis vel cogitatione fingere audeat, fore, vt tu
ad eō sublimatus, & ab ouium gregibus ad so-
lium ac populi regimen vocatus tam ci-
tō tamque turpiter benefactorem delinquen-
do offenderes, & aduersus eum contumax in-
surgeres? Hęc quidē olim ingrato Dauidi dicta
sunt, peccator; at vide ne & idipsum tibi ogge-
ratur: quae enim scelera committis, quas com-
trahis culpas, & quotidiana tua in eundem
ipsum Deum, qui iam inde ab inenarrabilis be-
neficus in te existit, & nouis etiam quotidie
te gratijs adobruit, ingratitude regis illius
peccata longo superant intervallo.*

In eiuſdem sceleris horrorem ac detesta-
tionem hanc in Psalmis querelam ipse mundi
Seruator alia in persona depromit, *Qui ede-
bat panes moos, magnificauit super me supplan-
tationem.* quasi gemebundus & lamentabun-
dus, Iudae ingratitude deplorans, diceret:
Pro dolor! an non insignis illa est ingrati-
tudo, illum, quem tot beneficijs ad mei cultum
pellexeram, quem de Apostolorum numero,
de Ecclesiae Principibus, de oeconomicis dome-
sticis, de regni mei secretarijs intimis, ac de
mysteriorum meorum interpretibus vnum
constitueram, ita sui oblitum esse, vt aduersus
me conspiret, tam sceleratam in caput meum
proditionem adornet, ac mortem mihi atro-
cissimam moliat? Quis similem vniquam
vel fando vel legendo ingratitude audi-
uit? Verba vero Euangelij, quibus Thomae
incredulitas carpitur, eundem propē sensum
videntur includere, *Thomas vnus de duode-*

moys.
Moyses honoris diuini zelator acerrimus,
cum in populum idolis seruientem inuheret,
& nimium quantum succenseret, in primis
illi ingratitude opprobrat, quam verbis
sensuque satis pathetico exprimit dicens, *In-
crassatus est dilectus, & recalcitrauit, impin-
guatus, dilatatus dereliquit Deum factorem
suum, & recessit à Deo salutari suo, vna tua, & bo-*

Beſſ. de Sanctis.

no suo, factus instar equi saginati insolentior.
Quibus verbis ingens dolor, & aestuans iracun-
dia, simulque intolerabilis illius populi ingra-
tudo exprimitur; vt & illis Euangelij nostri,
Thomas vnus de duodecim.

Nullus autem tota sacra Scriptura locus est
ad peccantium ingratitude carpendam,
castigandamque illo Ezechielis aptior aut ac-
commodatior; apud quem prauaricantem Sy-
nagogam, beneficiorum & gratiarum accep-
tarum immemorem Deus ter maximus sic
coarguit: *Lam te, o Synagoga ingrata, aqua
purissima, & emundauit sanguinem tuum ex te,
& unxite oleo, & odoramentis perfudi te, &
vestiui te discoloribus, & ornaui te ornamento
omnigeno; hinc & ornaui te auro, & argento,
& pretiosis monilibus, & perfecta eras in decore
tuo, quem posueram super te, nullus vt te in or-
be esset perfectior & ornatiore, dicit Dominus
Deus. & habens fiduciam in pulchritudine tua
& perfectionibus, ijsq; superbiens fornicata es.
Sensus est: Quis, quaeſo, intolerabilem & bar-
baricam illam ferae ingratitude, te, possit
accepta à me beneficia, tantasq; diuitias, ad eō
mei oblitum esse, vt ob eadem ad eō me non di-
ligas, colas, & reuereris, vt ijsdem me offen-
das, abutaris, & in foedissimum ac cenosissi-
mum prolapsa sis volutabrum.*

Propudiosa porro & acres hae fugillationes
non omnino praeter rem sunt. ecquae enim da-
ri fingique maior ingratitude potest, quam
si puella humili nata loco & obscuris orta na-
talibus, quin & infamibus, vt pote cuius paren-
tes latrocinio victitarint, insuper semilaceris
vestita seruis ac veteramentis, & verò pauper-
rima & ab omni re destituta, postquam iam
diligenter abluta & inuncta, splendido matri-
monio iuncta, regifice induta, & regis vxor
facta ac regina esset, horum omnium oblita,
honorem prostitueret, prostibulum ac prepu-
dium omnium se redderet, amafios alienos
consecraretur, iurata Regi fidem frangeret,
& in tam benignum potentemque coniugem
tam ingrata existeret? Ad eundem planē mo-
dum Synagoga Iudaica, tametsi illustrata & in-
gentia à sponso suo caelesti, Deo, beneficia &
gratias accepisset, horum omnium imme-
mor, & benefactori iniuria, eandem commi-
serat culpam, atque hoc illi apud Prophetam
Deus exprobrat.

Ezech. 16.

Insignis de
ingratitu-
dine populi
Iudaici lo-
cus.

Simile

Cccc

Hæc

Ierem. 3.

Hæc ipse maiori etiam vehementia animique dolore apud alium Prophetam deplorat, *Ecce locuta es, inquit. Et fecisti mala, Et potuisti, ô ingrata Synagoga. Admirari sanè videtur quodammodo Deus, eam hominibus esse sui offendendi audaciam & animos. Et locuta es, id est, introrsum in animo cogitasti tuo. quasi diceret: Anne venire in mentem tibi potuit? anne vel cogitare potuisti animo in Deum ut peccando insurgeres? Si verò id ipsum cogitatis, quomodo ipsum executioni mandare ausa es? Idem propè sensus est atque ille verborum Evangelicorum, quæ velut in ingratitudinis & incredulitatis S. Thomæ expostulationem ab Evangelista dicta sunt, *Thomas autem vnus de duodecim non erat cum eis.**

Isaia 26.

Verba illa vnus de duodecim studio, quasi per modum admirationis, posita sunt, quomodo scilicet sanctus hic Apostolus, in miraculorum edoctus ludo, virtutum ad exercitia formatus, Messia regulam professus, inter discipulos Iesu Christi cooperatus, errare, & in tantam incredulitatem labi potuerit. Simile quid & eadem dictum acrimonia in Isaia lego, apud quem sic populo suo loquitur Deus, *Miseremur impio, Et non discet iustitiam facere, in terra sanctorum iniqua gessit: lenis est, Causa cur in populum hunc sum immisericos, est, quod, cum tanto tempore inter Patriarchas ac sanctos Prophetas, aliorumque piorum vixerit quotidiana commercia, totque virtutis sectandæ occasiones habuerit, numquam tamen sapere voluit, semper in nequitia perseverauit, nunquam discere voluit, ut faceret, quæ iustitiæ sunt. quamobrem indignus est, cui aliquam gratiam aut misericordiam impendamus.*

Ezech. 28.

Eodem etiam modo, & eadem acrimonia sugillatus est præuaricantium Angelorum princeps Lucifer: *Tu Chetub extensus & protegens, in medio lapidum ignitorum ambulasti, & paulo ante: Quomodo cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris? Qui fieri, inquam, potuit Lucifer, tam turpiter te labi, tam feliciter tam infeliciter excidere, qui tanto splendore, & tantis perfectionibus iam inde ab initio oriebaris? quomodo credam te, qui lapides inter ignitos, id est, inter Angelos, spiritus illos amore Dei ardentes & æstuantes, ambulabas, ad eum in eodem refraxisse, ut aduersus maiestatem & dignitatem eius conspirares? te inquam è prin-*

cipibus Angelorum, è primariis cœli satrapis & dynastis, ex illis beatorum spirituum capitibus vnus? Quod hic autem de S. Thomæ dicitur, eiusdem propè generis est, *Thomas vnus de duodecim.*

Cæterum omnis hæc ingratitudinis S. Thomæ exaggeratio & exprobratio ad incredulitatem eiusdem refertur, quam sancti Patres excusare tamen & in bonam partem interpretari conantur, & hominibus persuadere, non illam, quæ vulgò putatur, eius esse criminis enormitatem. Petrus Chryzologus in primis, prophetiam magis quam cunctationem in eo fuisse credit: quasi spiritu prophetico è plagis in facta Domini humanitate relictis eius confirmare resurrectionem voluerit. Haymo addit, si dubitare illum permiserit Deus, ad nostrum bonum & Ecclesiæ illius gloriam id factum esse. Sicut de cæco nato Redemptor in Evangelio testatur, non hanc illi ob delictum aliquod proptrium, aut parentum eius, sed purè & simpliciter ad maiorem Dei gloriam, cæcitatem immisissam.

Eiusdem quoque sententiæ magnus est Gregorius, ac dubitasse Thomam vult, ut animos ipse nostros confirmaret, & omnis dubitationis fibras eradicaret, ut videtes nimirum, causam hanc tam rigidè examinatam, & à tà pertinaci teste, qualis est Thomas, tam peruicaciter euentilatam, si dem ipsi adhibeamus, & alia ad confirmationem eiusdem testimonia non inquiramus. Additque, quemadmodum Redemptor sanctissimæ matris suæ sponsum iosephum de coniugis suæ prægnantia integritate dubitare voluit, quòd eiusdem deinde virginalis pudoris testis foret, ita & hunc discipulum dubitate pertraxisse, ut irrefragabile & certissimum resurrectionis præcedentis testimonium daret, ac nullus de eadem deinceps ambigeret. Huc refertur queat, quòd suis in hominibus habet Augustinus, *Quàm bona ignorantia, quæ eruditus ignaros, quæ instruxit incredulos! quàm bona infidelitas, quæ saculo fidei militauit!*

Eandem causam propugnans sanctus Cyrillus, sanctum Thomam mirificis cumulat laudibus, cumque sanctissimum Domini vocat discipulum: aitque eum amore potius & pro Salvatore resuscitatum videndi affectu turbatum fuisse, quàm dubio aliquo aut diffidentia motum: *Quamuis, inquit, mihi*

Thomas.

Thomas *videri solet non infidelitate magis, quam summo amore perturbatus fuisse, quia Dominum oculis suis non videbat.*

alij Apostolus, Prælati & Euangelizator foret.

Longius progreditur S. Bernardus in Apostoli huius patrocipio; eius namque diffidentiam & incredulitatem aliorum Apostolorum fidei anteponit, & ait: *Plus nobis Thomæ dubitatio ad fidem profuit, quam aliorum Apostolorum cito credentium fides.* Suffragatur eidem & Euthymius, & idem prope habet, *Dubitatio hæc Apostoli multos alios confirmat, & à dubitatione liberat.*

Cyrillus ab omni profus illi culpa hæc ob causam liberat, cuiusque innocentie patrocipatus, in hunc Ioannis locum commentans, illum in Domini sui resurrectione minime credenda noxam nullam ait contraxisse; eo quod ipsam credere non teneretur, utpote nondum ab Ecclesia ut fidei articulum declaratam, uti postea in Apostolorum Concilio communi fuit sententia credenda proposita.

Equidem libenter in horum Patrum partes concedo, & non minus illis Apostoli huius honorem & famam omnimodis tueri al laborando, credere mihi est animus illius incredulitate fidem nostram esse confirmatam, & Ecclesia non mediocriter emolumentum accessisse. Verum enim vero cum veritati adeo contumaciter illum video refragari, ac testium io. omni exceptione maiorum, qui deinde mundo vniuerso rem eandem persuasurunt, testimonio cedere aut acquiescere non posse, quin per uicaciam illam obfirmatam, aut nouam atque inauditam, aut saltem temerariam credam. Contremisco & exhorresco, cum illum, collegis omnibus affirmantibus, negantem audio, & in alia longe abeuntem dicere, *Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam manum in latus eius, &c. non credam.* Verba hæc nescio quam superbiam ac presumptionem spirant, temeritatem redolent, & insignis pertinacia sunt testimonium. Decem viri, iique Sacerdotes, Doctores, Episcopi, Apostoli ac discipuli Iesu Christi, qui vniuersum terrarum orbem fidei Christianæ subijcere potuerunt, huic vnum collegam suum ad eandem conuerrere nequeunt. Rei huius forsitan causa fuit, quod non secus atque

Dico igitur, Auditores, ac dicenti mihi vos credere volo, si quem virum illustrem aut doctrina eximium in errorem prolabi contingat, difficilius atque ægrius illum respicere, quam alium quemlibet obscurum aut plebeum. Citius namque ad meliora conuerti videbimus latronem, aut crumensicam, aut meretricium aliquod prostitulum, aut denique alium profligatis ac perditis moribus, quam Sacerdotem aliquem perditæ viuentem, aut excucillatum monachum; dum enim impingunt grauius alijs peccant, ac protinde maiori difficultate atque labore à vitijs se abstrahunt. In huius rei signum est, quod in Euangelio legimus. Angelus enim Zachariæ apprensus, eique filium promittens, inter alia hoc de illo deprompfit vaticinium, *Et multos filiorum Israel conuertet ad Deum ipsorum.* Non ait, conuerturum infidelium aut gentilium multos, sed filiorum Israel, id est, Iudæorum, quibus verbis futuram aliquando pueri huius predicationem mirum in modum extulit, qua Iudæorum plurimos ad Deum & meliora conuersurus esset: utpote quorum conuersio longe futura esset difficilior, quam Ethnicorum; simul etiam ostendens, maiores in Religioso deprauato, aut Sacerdote profligato, quam fure aut scorto conuertendis esse labores subeundos. Videtis, ut decem concionatores atque omnes Apostoli, ne vnum quidem commouere Thomam potuerint.

Alia contumacia atque affirmationis Peccatoris ius causa erat, quod multo tæ tempore in hoc errore versaretur. Iam octo enim dies effluxerant, quo primum hæc incredulitatem contraxerat. Ceterum inueterati peccatores maiori cum difficultate conuertuntur, quam recentiores ac nuperi. Ad oculum hoc ostendit apud Matthæum Redemptor: Videns enim quodam tempore duos fratres, Iacobum ac Ioannem, cum patre Zebædæo piscantes, ad se eosdem vocauit, qui statim relictis omnibus propere vocantem secuti sunt, pater vero in nauigio remansit: erat. n. ille iã senex, alij porro iuniores ac vegeti. Mystice ac figurate hoc denotat, iunio-

Magni & docti difficilius alijs ad fidem transeunt.]

Luc. 7.

Matt. 4.

res ac nouiores peccatores, in delictum aliquod prolapsos, mox vt à Deo per inspirationes internas, tribulationum flagella, prædicationum monita, aliasque inuitationes supernas euocantur, ilico præcipitio exire, peccato valedicere, ac Zebedæidum illorum exemplo confestim sequi. Inueterati vero & inoliti peccatores, tamen si appellantur, in eodem semper statu perseverant, loco se non mouent, & senecionis illius ad imitationem in cæpto progrediuntur. Non nisi octo, cheu! effluxerant dies, quo crimen hoc. Apostolus noster conseruauerat, & ecce Apostoli ad vnum omnes animū obduratum mouere nequeūt; quorū ille verbis præfracte resistens, tamen si certissimis, addit: *Nisi videro, non credam.* &c.

O singularem incredulitatem! & errorem intolerabilem! Quam falleris, & erras Apostole, videre dum cupis, antequam credas: credere enim prius oportet quam videre: fides mortalium est, & æterna iam beatitudinem gaudentium visio. Egregiam rei quam tracto allegoriam dabit Genesis. Iacob Patriarcha septem ipsius annis Labano se in seruum addixit, Rachelis filia ipsius, puella formosissima matrimonium ambiens, quam dum potiri iam sperat, septennio exacto, Lia illi lippens à patre supponitur dicente, *Non est in loco nostro consuetudinis, vt minores ante iradamus ad nuptias.* De vtriusque autem puellæ forma hoc Scriptura dat testimoniū: *Lia erat lippis oculis, Rachel autem decora facie, & venusto aspectu.* Et si, vt postea apparuit, illa fecunda, & hæc sterilis foret. Sed iā allegoriam applicemus.

Deus optimus maximus, magnus ille pater familias duas egregias habet filias, duas inquam Ecclesias, triumphantem vnā, quā Rachel repræsentat, summe ac singulari quadam ratione decoram; in illa namque quam perspicacissime Sancti diuinam maiestatem intuentur; non enim ille amplius merendi, aut honorum operum patrandorum est locus. Militantem alteram, quæ Lia adinstar lippentes ac fluidos habet oculos, eo quod diuinorum ac spiritualium nihil prorsus ad oculum videamus, sed qualia sint, solum inaudiamus: fecunda nihilominus est, multoque parit filios, eo quod in terra merendi sit

oportunitas & locus. Liam porro ante dicere oportet, quod ante per fidem in Ecclesia viuendum sit, multa merita, bona opera, & infinitos amoris actus exercendo; ac postea Racheli nobis desponsabimus, diuina visione & conspectu in gloria cœlesti perfuantes. Quocirca non mediocriter illos falli cum Thoma certissimum est, qui dicit, *Nisi videro, non credam.* Racheli ante conspiciere, quam Liam cupientes: è contra vero ante credendum, ac deinde obtinget visio ac fructio.

Vt vero libere, quid de Apostoli huius delicto sentiam, exponam, cum dicentem insolens illud, *nisi videro, audio*, fatear necesse est, verba mihi hæc summam incredulitatem includere videri. Neque enim Apostoli est dicere, velle se videre ad credendum, sed incredulorum ludæorum potius, quorum hic apud Ioannem est sermo: *Quod ergo signum Ioan facis, vt videamus & credamus?* Apostolicum vero est dicere cum à postolorum Principe, Ioan. *Nos credimus & cognouimus, quia tu es Christus filius Dei viui.* In quæ verba hoc notat Augustinus: *Dixit prius, Credimus quam Cognouimus, vt doceret occulta Dei mysteria credenda esse, vt cognoscantur, & fidei cognitione esse præmittenda.* Addere his illud Beati Profperi licet, *Non fides ex intellectu, sed intellectu ex fide nascitur.* Dicere, mea sententia, vult, contemplari non à sensibus argumentorum, non ab experientia, non denique à rationibus naturalibus fidem dependere, sed hæc omnia è contra fidem vt fundamentum habere. Nam vt quis credat, non sensus, non humanam capacitatem, non ingenium consulat oportet, hæc enim omnia fides transcendit; quin potius è contra, quidquid naturale & humanum est, ab ipsa dependet, eamque vt Dominam ac Principem agnoscat necesse est.

Hanc forsitan ob causam amans illa sponsa, sponsi sui videndi perçipida, desiderioque actuans & anhelans ait, *Iudica mihi quem diligit anima mea, & hi cubes in meridie.* Perçipiente respondit dilectus: *Mur enulus aureus faciemus tibi vermicularas argenteo:* quasi diceret: me ipsa eorū intueri desideras, sed ante auribus inaudias oportet, per quas fides in animum ingreditur; nam teste Apostolo, *Fides ex auditu.* Hæc respexit haud dubie patiens ille.

Fides hoc in mundo, in altero visio est.

Gen. 29.

Allegoria.

Ecclesia triumphans ac militans Racheli ac Lia collata.

hic Propheeta Iob, Audiu auris audisti te: nunc autem oculus meus videt te. Audisse se ante ait, quam vidisse, oculis aures, id est, fidem visioni præmittens. Sanctus Thomas vero vice versa ante videre quam credere desiderat. *Nisi videro, non credam.*

Hanc porro nobis infidelitatem sancti Thomæ, uti & aliorum Sanctorum infirmitates ac labeculas idcirco Deus optimus proponit, ut hinc liquido constaret, ipsos infirmos, fragiles, inconstantes, & vitijs non minus quam nos obnoxios natos esse: deinde ut ipsorum imitari vestigia, & in penitentia, quam dimissis delictis subierunt, præcutes sequi nequaquam pigeat: simul & virtutes, quarum exercitio, diuina auxiliante gratia, naturæ infirmitatem superarunt. Volupe est peccatoribus ac perplacens, Sanctorum lapsus & errata inaudire, ut hoc pacto propria per similitudinem exculent, sibi que peccantibus ablandiantur & velut adulentur. Sic suam libidinosi & adulteri fornicationem & adulterium simili Magdalene & Davidis fornicatione adulterioque excusant. Matthæi vsura fornicatione lucto inhiantibus pallium est; blasphemis sancti Petri cum iuramento peieratorio negatio solatio est; denique sancti Thomæ nostri incredulitas per uicaces in sua confirmat & corroborat, sic alios alia. Nec vllum omnino peccatorem dabis, qui, quo scelus suum excuset, purget, seque minus reum reddat, non aliquem sibi sanctum, qui id ipsum aliquando admiserit, repræsentet. Quod sane in maximam Sanctorum vergit contumeliam, summaque ipsis hoc pacto irrogatur iniuria, quæ sibi ipse factam arbitratur Omnipotens, atque interdum adeo hac offenditur, ut honorem illorum propugnaturus, non raro insigniter in huiusmodi blasphemos animaduertat.

Palatini Regis Hannon missos à Dauide Legatos indignis habuerunt modis, & contumeliam insignem ipsis irrogarunt, mediam illis præsecantes barbam, & vestes pube tenus decurrantes. Quam David rex iniuriam sibi irrogatam existimans, eamque vlturus, cum lecta militum manu Ioabum ducem misit, qui vindicias reposceret, & in in-

iurios pro merito animaduertet. Huc animos & aures conuertite allegatorum sensum sectatores Peccatores, qui Sanctorum crimina imitantur, illaque in sui purgationem adducunt, mediam illis vestem præsecant, & membra velut verenda detegunt. Si vero suis irrogatam seruis iniuriam David tam atroci vltione castigauit, ipse sane Dei filius non impune habere licet illos, qui eadem in Sanctos suos iniuria lasciuunt, & in domesticos suos & palatinos adeo indignis modis sauiunt.

Verissimū est, nec diffitemur, Sanctorum plurimos, & eos quidem principes ac primarios, non secus ac nos, peccata admisisse, sed ea potissimum id causa permisit Deus, ut si labi nos interdum in delictum contingat, non propterea animo cadamus, neu de venia consequenda desperemus, sed diuinam semper esse misericordiam ad indulgendum & omnigenos peccatores respicientes recipiendos paratam agnoscamus. Mirum in modum hoc in epistola ad Timotheum exaggerat Apostolus: *Quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum, sed ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primum ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam æternam.* Quali diceret, Eui reuera (quod gemens fatear necesse est) maximus ac grauissimus peccator, me tamen admittere in gratiam Deo visum est, ut eiusdem bonitatis & patientiæ cunctis esse peccatoribus, qui in illum mei adinstar peccarent, paradigma, numquam ut desperarent, sed spem veniæ, sicut mihi eam ipse indulxit, consequenda conciperent certissimam.

Hæc quidem vñica fuit ratio, tametsi non desint alia, cur Catholica Ecclesia, à Spiritu sancto gubernata ac directa, sancti Thomæ festiuitatem annuam recolendo, eius imperfectiones, & quod circa fidem potissimum commisit erratum, Christianis proponat. Id ipsum & in Magdalene peccatis præstat, docens eam fuisse in ciuitate peccatricem: nec minus in Matthæi, dum eum publicanorum (erat hoc hominum genus apud Iudæos maxime infame) in telonio sedentem inducit. Adeo ut eorum decantans laudes, & virtutes

III.

1. Tim. 1.

Permisi
Deus San-
ctos labi,
ne animū
peccatores
desponde-
rent.

Cur San-
ctorum im-
perfectio-
nes nobis
Ecclesia
repræsen-
tet.

celebrans, illorum simul imperfectiones ac vitia proponat.

**Ritus triū-
phādi apud
Romanos.** Romanis in more positum fuisse proditur, vt eodem in curru quadrijugo, quo triumphās Imperator vrbe inuehebatur, seruus aliquis aut vile mancipium post tergum triumphantis astaret, qui quo alij stipatores modo eius generosa facinora ac laudes deprædicabant, iniurias & contumelias in ipsum iaciebat. Fiebat hoc, ne triumphans gloria hæc & plausu populi superbiens insoleceret, atque vt demissè de se sentiret humanæ sortis memor. Sanctus Hieronymus eandem consuetudinem referens præconem fuisse prodit, qui currum anteiens commonebat, ne in superbiam effertur, aut sibi ipsi insolentior factus, hoc in plausu & gestientis acclamantisque populi præconijs adularetur, sed mortalem se esse, atque omnia hæc ymbra instar euanescere cogitaret. Ad eius forè ritus imitationem Ecclesia Catholica, Sanctorum illorum illustrium festa celebrans, eximijs ipsorum virtutibus peccata intermiscet, & eo quo ipsorum dignitatem & excellentiam celebrat tempore, imperfectionum simul recolat memoriam. An verò, ne superbiant, & demissius de se sentiant nequaquam hæc Ecclesiæ mens est; nam in statu illo, quo modò sunt, visione Depotentiores, nulla amplius, ne vanè se effertent, aut insolecerent, formido est: sed vt hac ratione animos nobis adderet, consolationis nobis exempla ob oculos ponendo. Ne scilicet, exempli loco, si quæ muliercula honorem prostituit, pessimo alijs fuit exemplo, veneri vacando; si quis ysuram, & foenebre luctum exercuit, iniquos contractus iniit, foeneratiam pecuniam exposuit; si alius fide exciderit, ab Ecclesia decesserit, & in infamia hæreticorum tenebrionum gurgustia ac lacunas cõcesserit, ne inquam hi aujque propterea desperent, aut penitus animo cadant, sed omnem in Iesu Christo spem collocent; vt qui à fide desciauit, ad Ecclesiam redeat; alij peccata plangant, Sacerdotique eadem detegant vere & ex animo resipiscendo: quod vbi fecerint, vt Magdalena, Matthæus, & noster Thomas fecisse perhibentur, sicut eis misericordiam præstitit pater ille clementissimus, nò dubito fore, quin & illis sit commissa condonaturus, & gratia mentes vberitima repleturus. Sed æquo hac in

**Ecclesia Sã-
ctorum ex-
rata nobis
proponit,
vt nobis
adderet a-
nimos.**

parte, quæ S. Thomæ nobis incredulitatem & delictum patefecit, sum prolixior: iam alterius suspicandæ, & Apostoli huius conuersionis ac fidei proponendæ tempus est.

Octiduo ergo post, quam in incredulitatē hanc Thomas prolapsus esset, vt quidē Euangelista prodit, Apostolorum aliorum orationi credere detrectans (nò quòd mentiri, sed quòd falsò decipi eos viso, ventoso phantasmate aus spectro inani crederet,) ecce tibi Redemptor Iesus, animã eius ab errore liberaturus, illi detrepentē se sistit, & coram alijs discipulis singillatim ait: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis.* q. da Non ante te, Thoma, crediturum iurasti, me à mortuis rediuium resurrexisse, etsi homines omnes, quin imò Angeli hoc ipsum tibi iurati assererent, quàm tuis me coram videres oculis, & manibus plagas ac loca clauorum contrectares; equidem hanc tibi modò gratiam præstare volo, temeritatē tuam suffere, tuæque me infirmitati accommodare. Aperi ergo oculos tuos ad moue digitos, manus porrige, agnosce veritatem, fidē amplectere, & noli iam esse incredulus, & cum te fides conuincere non poterit, ipsa te modò conuincat experientia.

Quo Dominum suum amore prosequēbatur hic Apostolus, ipsum credo Redemptorem induxit, illius vt commiseratione tangeretur, & hoc naufragio eiperet. Sanctus Thomas enim Dominum vehemēti inter alios Apostolos amore complectebatur: quem tum in primis patefecit, cum reliquis Apostolis præ mortis formidine in Iudæam reuerti metuentibus, animos ipse addens, ait, *Eamus & moriamur cum illo.* Mortem ecce non reformidat, modò Iesv Christo liceat adhærescere. Thomæ porro animositas alterius mihi æquè generosi, Ethai nomine, ad Davidem Regem verborum memoriam renouat, simili cum generositate dicentis, *Viuat Dominus, & viuat Rex. Dominus meus Rex, quoniam in quocumque loco fueris, sine in morte sine in vita, ibi erit seruus tuus,* & eandem tecum sortem subibit. Quæ Davidi Regi generositas tantoperè placuit, vt ob hanc potissimum causam de tribus primarijs ducibus, castrorum præfectis, & vniuersi regni negotia administrantibus, vnum ipsum constituerit. Eandem etiam ob causam S. Tho-

3. Thomam à Redemptore Iesu de primarijs Ecclesiae suae ducibus atque antesignanis vni creatum esse credendum est.

Vnicuique amoris & ardentis discipuli huius erga certissimum Dominum suum affectus, & quam eius sequendi gratia protulerat animositatis respectus, ad ipsum benignè respiciendum, & misericordiam exhibendam, credo, Christum permouerunt; quin & obsequiorum illi tandem impensorum memoria ad hanc illum clementiam pertraxerunt. Nam sanctorum operum recordatio ad iratum Deum placandum ac leniendum permultū pollet. Quod sacro exemplo illustrabo. Ezechias Rex audito morti se diuina sententia adiudicatum, bona quae toto vitæ lapsu praestiterat opera, quod Deum ad vitæ prolongationem concedendam fleteret, recensendo produxit, dicens, *Obsecro Domine, memento quæso, quomodo ambulauerim coram te in veritate & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim.* Sensus est, Si mihi succentreas Domine, memento, obsecro, quid in nominis tui honorem & tui causa praestiterim: recordare omnium operum bonorum, quæ aliquando feci, idque sincerè & ab omni dissimulatione & hypocrisis alienissimus. Nihil inquam facere, nedum cogitare volui, quoad scilicet vixi, quin tibi id scirem esse quam grauissimum. Idem aiebat & alius Rex, ac Deum iratum placaturus, quæ egerat alias opera bona, in memoriam illi reducebat dicens: *Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius, id est, Si mihi irascens Domine, si de me ultionem sumere decreueris, si pœnam tibi ob delicta daturus sum, memento, obsecro, eoque mea fuerit clementia & in alios benignitas, memento inquam, quomodo illatas ab aduersarijs iniurias æquanimiter semper pertulerim, & quam gratanter commissas in me offensas offendentibus remisserim.* Minime igitur dubitandum, quin Redemptor ipse, quæ Thomas illitanto tempore praestiterat obsequia, in mentem reuocans, ad illi erratum condonandum, & in rectum fidei tramitem ipsum reducendum permotus fuerit, dixeritque, *Infer digitum tuum huc.*

In Apocalypsi Ecclesiam noua quadam & singulari ratione figuratam videas, vt multum scilicet soles circumcinctam, & duode-

cim stellis reclimitam. Ceterum duodecim hæc stellæ totidem Apostolorum erant figura, qui coronæ instar Ecclesiam condecorant & ornant, vt Prælati eam gubernant, atque vt lucida quædam sidera illuminant. Ex hoc stellarum numero vnum demere, & in terram deicere contendit draco; de quo eodem dicitur loco, *Cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eas in terram.* Thomam sanè nostrum miserabili quadam ruina inuolendum detrahere omnimodis conatus est Satan, sed id minimè Dominus permisit. Nam iuxta illam Psalmographi sententiam, *Homo cum ceciderit, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam.* Thomam caedæmon iam in præcipitium deturbabat, verum Dominus non vniat, sed ambas supposuit cadenti manus, quin imo & latus: dicens, *Vide manus meas, affer manum tuam, & mitte in latus meum.* Vtramque ergo manum & vulneratum subiiciens latus obstitit, quò minus præceps rueret, & in peccati abyssum & barathrum prolaberetur, quin & admirabilem illam diuinitatis confessionem sustulit, vt diceret, *Dominus meus, & Deus meus.*

Qui oculorum vfu priuatus est, res tractando & tangendo, quænam illæ sint, edidit Hinc Isaac Patriarcha, cuius iam præsenio caligabant oculi, vt Esau filium internosceret, accedere cum propius inssit, vt cominus contrectaret, contrectatumque verè ne esset, quem designabat, cognoscere, ac dicit, *Accede huc fili mi, vt tangam te, verum tu sis filius meus Esau, an non.* Circumcæcus ergo eum cum pertractasset, tandem subdubitans ait, *Vox quidem vox Iacob est, sed manus sunt Esau.* Vt ergo cæcitiens Isaac, quo filium nosset, eum tangere voluit, sic & Thomas, vt de Domini sui esset resurrectione certus, tangere illum eumprimis desiderauit. Isaac, vbi Iacobum contrectauit, *Vox quidem, inquit, vox Iacob est, sed manus sunt Esau,* partim eum agnoscens, partim vero non, vocem enim noverat, sed non manus. Verum Apostolus hic, mox vt Dominum suum tetigit, perfecte eum à mortuis resuscitatum cognouit, agnouit inquam certissimo has Christi & Domini sui manus, vocem, latè & corpè esse: nec vero hoc dütaxat, sed & penitèr peripexit, fideliterq; credidit, ipsum Deum simul & hominem vere esse.

Quo-

1. 3. 6.

Hororum
operum re-
cordatio ad
Deum placā-
tum per-
mittitur
pocet.

Psal. 31.

Apoc. 12.

Psal. 36.

Gen. 27.

Pfal. 76. Quocirca merito illud Pfaltis in illum quod dret, *Deum exquisivi manibus meis nocte contraxi eum, ut accutens aliquis, & non sum deceptus.* Hoc sane modo eundem Deum sanctus Thomas quaesivit, & vere eum ut erat cognovit, nec in sua est opinione deceptus. Vnde Ioannes Chrysostomus, *Palpavit, inquit, Thomas in incredulitate, & non est deceptus.* Ut vero eum plane certum redderet, benignè illi Saluator ait, *Infer digitum tuum huc.*

Gratia in- Ecquæ mirabilia! Ipso Resurrectionis festo
gens S. Maria Magdalena aromatibus onusta, ante
Thomæ auroram, monumentum Dominicum petit,
præstita, lachrymabunda ibidem commoratur, viden-
dum se illi Redemptor exhibet. Illa ergo dilectum conspicata, ut ad sacros illius pedes pro-
Ioan. 20. uolui festinat, corripitur, & audit, *Noli me tangere, ne pedum quidem extremitates à sancta hac muliere tangi sustinet; hodie verò incredulo apparens discipulo, non sacros modò pedes ab illo tangi permittit, verum & manus & latus, quin imò digitos vltro in loca clavorum infert ò mirabilia!*

Num. 4. Ratio rei huius fortè fuit, quòd S. Thomas Sacerdos esset & Apostolus: solis potro Sacerdotibus licitum erat iuxta legis præscriptum arcam fœderis tangere, ut Numerorum libro proditur. Accedit huc, quòd toties in sacris libris à factorum contactu mulieres arceantur. Secundo Apostoli fidei erant testes, à Deo ad hoc constituti ac prædestinati, ut de mysterijs Ecclesiasticis apud omnes passim testimonium darent, ut in Apostolorum Actis legere est; quos designarunt olim duodecim illi fontes Elin, quos omnem omnino orbem adquare & fatiare oportebat. par ergo erat duodenos illos fontes repleti, & cum gaudio haurire de scaturiginibus Saluatoris, yti prædixit olim Isaias, *Haurietis aquas de fontibus Saluatoris; erant namque ut canales & aquæductus fidei, Evangelij, & gratiæ.*

2. Pet. 1. Tertio fuere Apostoli veluti quidam terræ sanctæ exploratores, qui Ecclesiæ egregium illum botrum, ficus, mala punica attulerunt, ut hoc pacto fideles animarent, & ad labores subeundos corroborarent. Vnde gloriosus Apostolorum princeps Petrus, *Non enim indoctas fabulas secuti, inquit, notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem & præscientiam, sed speculatores facti illius magnitudinis.*

Viderat nimirum Petrus, & suis cominus oculis conspexerat eximiam hanc Saluatoris excellentiam iam olim in monte Thabor in die transfigurationis, & eam hodie S. Thomas digito ostiduo post gloriosam eius resurrectionem tetigit.

Scholastica historia refert Antipatrum Idu. Hist. Schol. mæum magni Herodis patrem, cum ut prod. in Anq. tionis reus ad Imperatorem delatus esset, & 176. causa eius in Senatu Romano ageretur, nullum vel in sui causæque defensionem, vel ut actorum argumenta refutaret, verbum protulisse, sed facta verbis potentiora ratum, suam ut innocentiam testatam faceret, criminaque falsò sibi imposita dilueret, coram Imperatore & iudicibus pectus amota veste denudasse, plurimas vulnere varijs in conflictibus pro Imperatore ac patria tuenda acceptorum cicatrices ostendisse. Quo facto tum demum causam verbis agere incipiens: Verbis, inquit, clementissime Cæsar, minimè opus est ad factorum commendationem, & aductariorum meorum calumnias falsitatis coarguendas: he plagæ, hæ notæ threijetæ, hæ cicatrices satis loquuntur, & sufficientissimum pro me dant testimonium, quo te hætenus sim amore profecutus, quàm tibi fidem semper præstitum obsequium: sanguis quoque, quem pro te, Cæsar, effudi, nimis quam sufficienter pro me loquitur, & animi mei generositatem, facinorum & actionum sinceritatem, vitæque innocentiam quàm cumulatissimè & apertissimè testantur. Historia hæc pathetica est, & cum eo, quod cum Thoma Redemptor hodie agit, dum pedes, manus, latus & vulnere loca velut resurrectionis suæ argumenta, affectus indicia, & veri amoris quem illi semper ostendit testimonia aperit, dicens: *Infer digitum tuum huc, coincidere aliquo modo videtur.*

Illud ipsum factitasse amans ille Cantico- rum sponsus, tum ad dilectæ suæ amorem captandum, tum etiam suum vicissim illi patefaciendum mihi videtur; dum sic illam alloquitur, *Aperi mibi soror mea sponsa, quia caput meum plenum est gratiæ rore, & circum meo guttus noctium, id est, humanitas mea plagis retertissima patentissimis.* Idem ipse Ecclesiæ & animarum nostrarum sponsus hodie Apostolo huic ait, *Infer digitum tuum huc.*

O admirabilis erga peccatores Iesu Christi amor

amor & indicibilis benignitas! Non voce vocat eos in celsis, non aculeos verborum, non flagella, non conationes usurpat, sed amore & affectu plenus suavissimis illos verbis ad se pellicere conatur. Hanc Messiae venturi modestiam, & in loquendo comitatem iam olim praedixit Isaias, Messias blandissimus, inquit, & suavissimis moribus futurus est, non clamabit vox eius, non audietur foras, calami quassati non confringet, & lignum sumigans non exstinguet. Quae fingi maior clementia ac benignitas potest, quam homini peruicacissimo & obfirmate credere detrectanti dicere, *Infer digitum tuum huic, & mitte in latus meum?*

Parem nemo suauitatem aut comitatem vidit. Duo discipuli ipso Resurrectionis Dominicae die in Emmaus euntes, & mysterium hoc adimplendum plane distuli, ab ipso acriter in via corripuntur, & infertae arguuntur, ut iniuriosè quodammodo ijs diceret: *Osulti & tardicorde ad credendum!* sed longe aliter cum Thoma se gerit, adulari illi simul & pro dignitate Apostolica ipsū venerari videtur. Duo illi viatores forè Apostoli non erant, sed erat Thomas: quapropter dignitatis illius habitatione stultum eum aut tardum ad credendum minimè vocat, tametsi & ipsis diebus Dominum resurrexisse credere noluerit. Adhuc duos illos clam, nemine praesente, ac priuatim corripiebat, Thomam verò coram alijs Apostolis corripere debuisset. hinc suauiter, uero illo agit & blandius, dicens: *Noli esse incredulus, sed fidelis.* Adhuc vnà cum alijs ipsium posteam die ascensionis correpturus erat: de quo dicitur: *Discubentibus undecim apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum.* Quamnam igitur hac in re adhibuit prudentiam, quae patenter processit & blandè? noluit quippe exteperare & in flagranti, ut ita dicam, delicto discipulum huic carere, ne fortè pertinacià eius obduraret magis, sed in aliud tempus opportunius hanc castigationem referuat. Docetur hic & discant Peccati ac Superiores, ne erga delinquentes acrimoniam vllam praeferrant, ne statim commissa noxa in eos reprehensionis aculeos stringant, sed in commodius correptionem suam tempus & aptius differant. Audite quid Antistitem ac Superiorum omnium Rex dicat, & quo se erga peccatorem, cumque contumacem & refractarium, gerat modo:

Bess. de Sanctis.

Infer digitum tuum huic: Exclamem ergo: O clementiam! o benignitatem! o astuant salutis animarum in Redemptore desiderium! ut vel animam vnā in exitium ruentem in salutis viam reuocet, pedes illi, manus & latus, denique seipsum totum inspectandum contrectandum que permittit. Quod admittas Theophylactus ait, Vide quomodo propter vnū hominem Thomam non indignatus est ita condescendere Dominus, & latus ostendere, ut saluet animam vnā incredulam, ita & nos neque minimum contemnere debemus.

Theophyl.

Non oportet autem imitari fratricidam illum Cainum, qui percontanti Deo, vbinam Abel frater esset, ut in Genesi legitur, pro ea qua erat impudentia ac superbia, hoc responsum dedit, *Numquid custos fratris mei sum ego?* fratris Christiani custodes nos esse oportet, & singulos singulorum rationem habere, ac reddere, atque idè diligens danda opera, ne prauo peccat proximus exemplo.

Gen. 4.

Iudas de venia desperans, & de commissis dolens, ad Principes Sacerdotum se contulit & Synagoga seniores, & triginta denarijs, cruenta proditiōnis pretio, ad pedes ipsorum effudit: *Peccavi tradens sanguinem iustum.* Vah insignes fratrum custodes! o viros charitate perfectos! nouos potius Cainos! Respondent quippe, *Quid ad nos? tu videris:* tua res agitur, non nostra. Vos res spectat, Sacerdotes, vos Superiores, vos Praelati, qui in Ecclesia alijs praestis, ad vos subditorum peccata pertinent, proximi vos habere saluè sollicitos debet, de animabus pereuntibus reddenda vobis est ratio. Super fratres ergo Christianos diligenter excubate, peccatores à peccando reuocate, impios conuertite, & illis, qui morti, inferno, damnationique iam sunt proximi, auxilium dextram tendite, consolatorium aliquod ijs verbum loquimini, & Christum imitemini, Thomae benignè dicentem, *Infer digitum tuum huic.*

Pro salute proximi respondendum.

Moyles maximo Dei in hoc corpore mortali videndi tenebatur desiderio, quapropter singulari quodam animi sensu ab illo hanc sibi fieri gratiam petiit, dicens: *Si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam,*

Exodi 33.

Dddd

præta,

Allegoria.

præsta, vt te cōspicere obiter in hac vita queam, donec æternum in altera te videre detur. Cui Deus, In petra huius foramine stes, & pertransuentem me videbis. Iussa ergo Moyses exequens dum in foramine expectat, ceu qui per fenestram prospicit; ecce de repente pertransit Deus. viso ergo fulgore quodam splendidissimo, obstupescens exclamat, *Dominator Domine Deus Sancti Thomæ* factum huic non admodum fuit dissimile. Cupidus namque Iesum Christum, Dominum ac Magistrum suum, resuscitatum videre cum foret; ecce Redemptor illum consolaturus ait, *Accede Thoma, & adis, Infer digitum tuum huc*, in foramine hoc quiesce, per hanc fenestram prospice. huc ergo cum accessisset, & manus simul & digitos admouisset, in signe diuinitatis conspexit lumen, & stupore extra se raptus clamare cepit: *Dominus meus, & Deus meus*: vt qui extra mentis statum præ stupore & admiratione raptus esset.

V. udic. 7

Cum lagenæ militum Gedeonis in bello ad inuicem collisæ & contractæ forent, lampadarum in iisdem latentium subito lux apparuit, tantamque animis Madianitarum confirmationem iniecit, vt omnes præ timore in fugam se darent. In Apostoli huius facto simile quid intueor. E latere namque Saluatoris, haud ita pridem in passionis conflictu contracto, & hodie huic Ecclesiæ ductori rursus referato, & è diuinitatis ibidem latentis lampade tantus subito fulgor emicuit, vt eodem oculos præstringere obstupesceret, & raptus extra se clamaret, *Dominus meus, & Deus meus*.

S Thomæ raptus.

Hæ exclamations, raptus & extases Apostoli huius honorem mirum in modum adaugere velle videntur, vt pote qui his sequentia innuebat: *Mene quis in mundo viuut beator, & honorator? Bonus ille Deus vniuersi Saluator, bonus ille Pater cœlestis, claues quidem suas Petro, pedes Magdalenæ, dextram latroni respicienti, & Ioanni pectus clausum dedit; mihi verò latus apertum, suum mihi cor præbuit conspiciendum, simul & plagas omnes ostendit. O gratiam singularem! o honorem incomparabilem! Dominus meus, & Deus meus.*

Regina Saba postquam multa suo in regno

far à de Salomonis sapientia inaudisset, & illam deinde re ipsa probasset, & suis ipsa oculis regni illius mirabilia conspexisset, velut extra se raptus, & penitus confertnata in has regis laudes prorumpens, sic tandem concludit, *Verus est sermo, quem audiui in terra mea super sapientia tua* deinde progressa viterius beatissimos prædicauit illos, quibus illi quotidie aditare, & sapientiam hanc coram audire contingeret. An non quid simile in S. Thoma nostro hodie peragi certissimum est? Toties de Dominica resurrectione multa ipse inaudierat, quin & Apostoli de eadem plurima iam retulerat; sed hodie resuscitatum suismet cōspiciens oculis, & suis tangens manibus, rem esse verissimam confitetur, & præ stupore exclamat, *Dominus meus, & Deus meus*.

Sauli dictum fuit olim, vt in libris Regum legitur, *Insiliet in te spiritus Domini, & mutaberis in virum alterum*. Vera fuit predictio: spiritus enim in illū insilijt, animus est immutatus, & ceterorum ad instar in prophetias prorupit. Idem hodie in Thoma nostro fit; dum enim Domini intuetur plagas & admiratur, Spiritu S. repletur, & in alium mutatur virum, è dubitante factus est certus, è perueicace persuasibilis, ex incredulo fidelissimus, insuper & Propheta: oculis quippe fidei diuinitate latentem, vti oculis corporeis sacram humanitatem conspiciens, præ admiratione exclamat, *Dominus meus, & Deus meus*. Sacratum se. plagatum Dominicarum contactus has in illo causatur est res: hocque spectabat Redemptor, cum illi dicit, *Infer digitum tuum huc*.

Duo illi Dominus mandat. Primò, vt digitos in loca clauorum inferat, deinde manus in latus inferat. Per manus operatio, per digitos verò designatur discretio, eò quod manus in digitos distincta ac distributa sit. Figuratur autem hæc re, non esse satis bene operari, nisi adsit discretio. Quam ob causam in Levitico etiam sacrificia omnia sale conspergi iubentur, quo representatur, in omnibus esse actionibus etiam bonis adhibendam discretionem. Huc referas, quod de se sponsa illa in Canticis apud sponsum ait, *Manus meæ distillauerunt myrrham, & digiti mei pleni sunt myrrha probatissima*, i. omnia opera mea pœnâ infligētia, i. omnis pœnitētia mea & auitēritas, omnia flagra & sensuum & affectuum mortu-

3. Reg. 10.

Regina Saba sapientiam miratur de Salomone.

1. Reg. 10.

Digitus discretiois sunt symbolum.

Can.

modificationes (quarum myrtha est imago) discretè & ex rationis præscripto peraguntur. Ceterum in loca clavorum Christi digitum, & in latus manum inferere, aliud non est, quam quid facere simile ei, quod fecit Redemptor, cum clavis pro nobis configi, & latus suum lancea aperiri voluit, i. ex Christi amore operari. Tunc namq; operatione nostra Saluatorem contingimus, cum per eandem amore & charitate illi coniungimur. Atq; hoc est, quod Redemptor spectavit, cum discipulum Thomam digitum inferre in latus suum voluit.

VI. *Infer digitum tuum huic.* Dicere vult, ocu-
 lo serva-
 lo standem, carissime Thoma, reclude, manus
 admo-
 hic cogitatione siste, animo tecum
 volue, quam obrem tibi plagas meas ostendā,
 & perpende causas, ob quas eadem ipse reti-
 nere, eorumque servare cicatrices voluerim.
 Noueritis porro, Auditores, quod olim Apo-
 stolo huic semel Christus ait, id ipsum quoti-
 die vobis repetere, & easdem ostendere
 plagas, vosque scire velle, cur easdem in cor-
 pore referret. Multæ verò rei huius sunt cau-
 sæ, quas ordine ipse vobis patefaciam. Prima
 ergo est, vt hinc omnibus manifestum fiat,
 idem omnino re ipsa corpus à mortuis resur-
 rexisse, quod triduo ante cruci affixum fuit, adeo
 vt corporis huius cicatrices ceruissima
 quodammodo signa, notæ & argumenta sint
 resurrectionis. Testantur hoc Chryso-
 stomus, & Augustin. Ven. Beda, & Cyrill.

Secunda. Vt hinc ratione æternæ & immor-
 talem illustris & ineffabilis beneficii passio-
 nis, & infinitæ in homines exhibitæ miseri-
 cordiæ, tum in cælo, tum in terra memoriã red-
 deret, nunquam vt intermoreretur. Sic docet
 Haymo in Ioan.

Tertiam S. Ambrosius, & Cyprianus, Beda
 hanc assignant, vt se. Patri suo in hominũ
 genus succensenti has plagas ostenderet, his
 que amoris characteribus ipsum ad misericor-
 diam flecteret.

Quarta. Vt in die iudicij has ipsas homini-
 bus, sed Iudæis imprimis, exhiberet; se illum
 esse manifestans, quem iniquè olim morti ad-
 iudicauerunt, cruce affixerunt, & in monte Cal-
 uariæ neci dederunt. Sic quidem Haymo & alij
 nonnulli docent.

Quinta. Sanctas has plagas Seruator refer-

uat, vt animositatis cuiusdam eximie notas,
 & victoriarum suarum tropæa. Sic Ambrosi-
 us in Luc. cap. vlt. & S. Bernardus, & Beda
 Ven. in Luc. cap. 24.

Sextam idem Beda affert rationem; vt ni-
 mirũ hæc passionis foret memoriale, hisq; ho-
 mines ad Deum amandum excitarentur, &
 post tam ingens & illustre beneficium ingra-
 ti non forent

Septima. Vt hæc ipsa, vt quidẽ S. Bernar-
 dus ostendit, asyla quædam & loca refugij,
 quin & propugnacula quædam fortissima fo-
 rent, ad quæ, dum tartari ei nos hostes oppug-
 nabunt, & exagitabunt, confugiamus, nos in tutũ
 recepturi. In huius rei figuram sponsus dile-
 ctam suã, sub nomine columbæ inuitat, vt in
 foramina petræ, & cauernas maceriæ, in-
 sequente miluo, se subducatur. In quæ verba
 Gregorius sic commentatur, *Per forami-
 na petra vulnera manuum & pedum Christi
 libenter intellexerim; cauernam verò maceria
 vulnus lateris eodem sensu dixerim.*

Denique, octauo S. Bernardus sacras hæc
 ce plagas idcirco à Saluatore seruatæ, & æ-
 ternũ seruandas credit, vt per easdem, ceu
 per foramina & aperturas quædam, quoties
 lubuerit, generosum cor eius, amore, dile-
 ctione & misericordia redundans conspicia-
 mus. Hanc ob causam in pedibus, manibus,
 ac latere perforari voluit, ostendens, velle
 se, vt per periosas illas aperturas nemo non
 nostrum agnosceret, affectus suos, quorum
 pedes figura sunt; opera, quæ manibus repræ-
 sentantur; cor denique latere designatum, a-
 more sauciata & misericordia plena fuisse. Vt
 hoc particularius S. Thomæ ostenderet, ait
 illi, *Infer digitum tuum huic.*

Credibile porro fit, S. Thomam sanctorũ S. Thomas
 horũ vulnerũ conspectu & contactu, præter in-
 finitum, quem inde emicare amorem cogno-
 uit, ad mortẽ eius nomine subeundã anima-
 tum fuisse: vulnus quippe in latere Christi lan-
 ceæ patefactum considerans, ad eandem fu-
 it passionem ferendam, ac simile subeundum
 cruciatũ inflammatus. Vt enim Elephantis, i. Mach. 6.
 vt ad bellandum & ferociendum excitaren-
 tur, in libris Machabæorum legimus mororũ
 succum, ac vinũ rubicundũ, quæ sanguinis
 colorẽ referunt, fuisse obiecta: Sic S. Thomas,
 conspecto rubricante latere Christi, quod

S. Thomas hasta referat, in tantū amore exarsit, tāof-
 ductus animos, vt mortem oppetere para-
 tissimus, in armis & conflictu occubuerit, &
 in vrbe Calamine in Orientali India, lanceis
 illi eadem vel hastis fuerit transfixus. In cuius genero-
 appingitur. sitatis memoriam ac signum etiam nū hodie a
 pictoribus addito hastili depingitur.

Hasta rega- Nec verò frustra aut sine causa hoc teli ge-
 litatis si- nus Apostolo huic appingitur: nā apud pris-
 gnum. cos hastam gestare non exiguus erat honos,
Virgilius. sed regiam dignitatē referebat, & vt diadema,
 sic & hastile eiusdē insigne erat. Hinc Virgi-
 lius Aeneam suū vt regē representaturus, bi-
 na manu lato crispantem hastilia ferro indu-
 cit. Quin & Festus Pōpeius auctor est, viris ge-
 nerosis & fortibus olim hastas offerri in vir-
 tutis solere testimonium, eò quòd armorum
 prima forent, & imperij signum Lyfippus,
 referente Plutarcho, statuarius, Alexandro
 magno hastam in manus dedit, velut regiae
 maiestatis insigne, vt hoc pacto nomē eius
 redderet illustrius. Q in iudō testatur Cyrillus,
 ipsi simulacris deorum olim hastas velut di-
 uinitatis symbolum addi solitas, ea porò ve-
 teribus infidebat opinio, constantiam hoc teli
 genere, & immobilem diuinā naturē similitu-
 tem designari. Ita Marti bellorum Deo, & Pal-
 ladi scientiarum Praesidi hasta appingeba-
 tur.

Festus. Legere etiam apud veteres memini, capti-
 uos & seruos subhastari, & sub triplicis lancee
 iugo venire solere. Hæc porò S. Thomæ no-
 stro non in scitè adaptantur: à Christo namq;
 deuictus subhastatus deinde fuit, hastas subijt,
 & hastis transfusus mortē pro eodem oppetit,
 atque hinc in diuini honoris notam in Ec-
 clesia hastam ceu symbolum in manibus ha-
 bens depingi solet.

Deorum i- Hæc sunt, quæ S. Thomæ occasione dicen-
 maginibus da mihi occurrerunt. Hæc eius vita, mors, &
 hastam ad- martirium fuit; fideliter ac sincerè vobis, &
 di moris erat. sine adulatione, aut furo, conuersionem e-
 ius, raptum eius & ecstasies patefecit. Iam reli-
 quum est, vt aliquod ex omnibus emolumentum
 & consolationem eliciatis. Fiet hoc, si
 quæ in historia hac notari dignissima occur-
 runt, in mentem reuocaueritis. Discetis
 inptimis, quàm sit noxium à bonorum se so-
 cietate sequestrare, & sanctorum deserere con-
 tubernia; cum, Thomas à SS. Apostolorū con-

Captiui sub hasta
 vdebatur.

Damnōsū
 est bonorū
 societatem
 deserere.

fortio abfens, Redemptorē conspicere nō po-
 tuerit, & infidelis factus fuit sed cum octiduo
 pōst ipdē se adūxisset, illū videre, in visum
 credere, credendo quoque inde consolatio-
 nem & gaudium singulare elicere me-
 ruit.

Videbitis deinde, atque videndo admira-
 bimi bonitatem, benignitatem, clementiā,
 patientiam, & insignem Dei erga creaturas
 suas, atq; imprimis Apostolum hunc miseri-
 cordiam. Octo ipsū diebus ad pœnitentiā ex-
 spectat, & in cubiculo cū alijs Apostolis con-
 gregatum vltro ipsum adit, benignè affatur,
 vulnera illi & cor patefacit vulneratum, &
 ipsum tangi permittit, quod à resurrectione
 nulli dum discipulorum concessit; deni-
 que spirituales illi ardores & incomparabi-
 lem consolationem inspirat.

Amorem, affectum & bonitatem patris fi-
 lij prodigi nemo nō demiratur ac mirificè de-
 prædicat, quod tam benignè ganeonem illum
 ac perditum redeuntē admisit, venientis
 in amplexus deiecit, vitulum saginatum
 in gratiam eius mactari iusserit, veste no-
 ua induerit, & symphonia iucundissima
 recrearit; non tamen antè, quàm filius ad
 patrem rediret, & erroris cum commissi pœ-
 niteret: neque enim filio occurrit pater,
 sed patrem adit filius, & genibus in ter-
 ra prostratis veniam commissorum efflagitat.
 dicens, *Pater peccavi in cælū & corā te.* Di-
 uina porò bonitas parentis huius clemētiā
 longo antè interuallo. Nā, ecce, Iesus Chrī-
 stus benignus ille Pater cœlestis, Thomæ suo
 obuiā velut filio cuidam prodigo, qui omnem
 fidei dissiparat substantiam, procedit, amplecti-
 tur, stringit, venientem magno cum honore
 admittit, familiariter illū habet, passionis illi
 signa exhibet & tropæa victoriæ, & iucundis-
 sima & suauissima consolatione modulari ex
 eo elicit harmoniam. Nō expectat hic pater,
 donec filius perditus ad se accedat; (nam de
 hoc ille quidem cogitat) non expectat in-
 quam, vt veniam poscat & resipiscat; (nam ni-
 miū caligabat & pertinax erat) sed ipse errāē
 præuenit, ipse instat, & incredulitate exeun-
 di, & ad gratiam ipsius denuò redeundi, vltro
 rationes suggerit.

Discetis denique, charissimi, hæc è concio-
 ne, Apostolum huic, Redemptoris intuen-
 do

Dei in pe-
 catoris bo-
 nignitas

Luc. 15.

vul.

Vulnerum
 Dominico-
 rum cōtem-
 platio ad
 accendendos
 infidelissimos

Vulnera, suisque ea inibus conrectando, incredulitatis abyssō egredi, humilem ac fidelem fieri, Deum ac Salvatorem suū agnoscere, ad pedes eiusdem se abijcere, fideliter adorare, & fidissimum illi deinceps addicere obsequium. Atque hinc discedis, solum vulnerum Dominicorum aspectum, & attentionem contemplationem esse ad infideles convertendos, perveracissimos perfingendos, maxime insensibiles commouēdos, maxime soporatos excitandos, frigidissimos inflammandos, ingratisissimos quosque ad beneficiorum acceptorum memoriam recolendam accendendos, & peccatores obduratissimos in alios viros commutandos, nimis quam efficacissimam. Hęc igitur vulnera inspice, Christiani, hęc amoris signa, hęc dilectionis testimonia, hęc patientiæ argumenta, hęc nostræ redemptionis indicia, has beatitudinis nostræ arthas, & infinitæ misericordiæ symbola bene atenteque intueamini, intuendo in æternum illorum memineritis, ac nunquam ipsorum memoriam aut sensum amittite.

Nunquam hoc nobis accidet Redemptor, nunquam sanctæ passionis tuæ memoriam deponemus, semper crucem tuam, claves & spinas intimo sensu recolemus, semper plagas tuas & vulnera, noctes simul & dies ob oculos habebimus. Hic erit deinceps cogitationum nostrarum scopus, sermonum ma-

teria, & operum gloria: non enim aliud animus quam dolores tuos respiciabit, non nisi de morte tua lingua loquetur, nec aliud manus, quam sacra tua vulnera conrectabunt. O anime omnipotens, iustissime & misericordissime Deus, petisti olim, vt sancta illa Canticorum sponsa te vt signaculum super cor & brachium suum poneret, *Pone me, dicens, vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuū.* In animabus hoc nostris complendum spondemus, cum illarū ipse sis sponsus, & tuæ ipsæ sponse fieri mereantur. Mors, passio ac vulnera tua animo nostro perpetuo insculpta erunt, & plagis tuis cor nostrum vicissim semper inscriptum & infixum erit: eas ipsi vt signaculum super cor & super brachium gestabimus: quod cogitationes, (quarum cor domicilium est) & opera, (quorum brachia symbolum sunt) nō alium quam sancta vulnera tua scopum respicient. S. Thomas hęc credidit, & admiratus est, dum tangeret; at nos hęc ipsa credimus, tamen si non videamus, & credendo in hac vita admiramur; spe concepta, eadem in sacro corpore tuo permanētia in altera nos vita, cœlesti scilicet habitaculo, velut partiale aliquod beatitudinis nostrę obiectum visuros, ad quam nos Pater & Filius & Spiritus ille consolatorius deducere dignentur.

Amen.

Cant. 8.

F I N I S.

Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur.
 Psalm. 50.

P d d d d 3

INDEX